

В.В. СЕМЕНОВ

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна,
e-mail: semenov.volodya@gmail.com.

С.В. ДЕНИСОВ

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна,
e-mail: sireukr@gmail.com.

Г.В. САНДРАКОВ

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна,
e-mail: gsandrako@gmail.com.

О.С. ХАРЬКОВ

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна,
e-mail: olehharek@gmail.com.

ЗБІЖНІСТЬ МЕТОДУ ОПЕРАТОРНОЇ ЕКСТРАПОЛЯЦІЇ ДЛЯ ВАРІАЦІЙНИХ НЕРІВНОСТЕЙ В БАНАХОВИХ ПРОСТОРАХ¹

Анотація. Досліджено нові ітераційні алгоритми для розв'язання варіаційних нерівностей в рівномірно опуклих банахових просторах. Перший алгоритм — модифікація методу «forward-reflected-backward algorithm», що використовує узагальнену проєкцію Альбера замість метричної. Другий алгоритм є адаптивним варіантом першого, де використовується монотонне правило поновлення величини кроку, що не вимагає знання Ліпшицевих констант та лінійного пошуку. Для варіаційних нерівностей з монотонними, Ліпшицевими операторами, що діють у 2-рівномірно опуклому та рівномірно гладкому банаховому просторі, доведено теореми про слабку збіжність методів. Також для першого алгоритму доведено оцінку ефективності в термінах функції зазору.

Ключові слова: варіаційна нерівність, монотонний оператор, узагальнена проєкція Альбера, 2-рівномірно опуклий банахів простір, рівномірно гладкий банахів простір, метод операторної екстраполяції, слабка збіжність, функція зазору.

ВСТУП

Використовуючи варіаційні нерівності та операторні вclusions, можна отримати простий та уніфікований засіб формулювання багатьох актуальних задач оптимального керування, математичної фізики та дослідження операцій [1–6]. Створення та вивчення алгоритмів розв'язання варіаційних нерівностей та близьких задач (рівноважне програмування) є напрямком прикладної математики, що активно розвивається [7–36]. А з початком використання генерувальних змагальних нейронних мереж та інших моделей змагального або робастного навчання стійкий інтерес до алгоритмів розв'язання варіаційних нерівностей виник і серед спеціалістів у галузі машинного навчання [8]. Окремі задачі опуклої недиференційовної оптимізації можна ефективно розв'язувати, якщо їх переформулювати у вигляді сідлових (мінімаксних) задач і застосувати алгоритми розв'язання варіаційних нерівностей [9]. Крім того, нещодавно був запропонований такий варіант побудови швидких та адаптивних алгоритмів для задач опуклого програмування, а саме використавши двоїстість, перейти до еквівалентної опукло-ввігнутої сідлової задачі (гра Фенхеля) та застосувати алгоритми розв'язання варіаційних нерівностей [10].

Найпростішим методом розв'язання варіаційних нерівностей є аналог методу проєкції градієнта, що у випадку сідлової задачі відомий як метод Ерроу–Гурвіця або

¹Робота виконана за фінансової підтримки НАН України (проект «Нові методи дослідження коректності та розв'язання задач дискретної оптимізації, варіаційних нерівностей та їхнього застосування», ДР 0119U101608) та МОН України (проект «Обчислювальні алгоритми і оптимізація для штучного інтелекту, медицини та оборони», ДР 0122U002026).